

SLOVENSKE OBČINE - PAŠNIŠKE POVRŠINE

Drago Perko

UDK 633.2.033(497.12)

SLOVENSKE OBČINE - PAŠNIŠKE POVRŠINE

Drago Perko, mag., Geografski inštitut Antona Melika
ZRC SAZU, Novi trg 5, 61000 Ljubljana, Slovenija

UDC 633.2.033(497.12)

SLOVENE COMMUNITIES - PASTURE AREAS

Drago Perko, mgr., Geografski inštitut Antona Melika
ZRC SAZU, Novi trg 5, 61000 Ljubljana, Slovenia

Prispevek prikazuje padnje pašniških površin in nekatere regionalne razlike v Sloveniji glede tega.

The task represents the decreasing of pasture areas and its effects on regional differences in Slovenia.

Po seštetih podatkih za posamezne občine so pašniške površine leta 1971 pokrivala 2450 km² ali 12 % površine Slovenije, leta 1981 pa 2190 km² ali slabih 11 %. Na osnovi takega gibanja bi bilo na začetku devetdesetih let še slabih 9 % Slovenije porasle s pašniki, na prehodu v novo tisočletje pa komaj 6 %. Ker pa ugotavljanje spreminjanja rabe tal poteka največkrat z vsaj nekaj letno zamudo (1), so predstavljeni deleži pašnikov (preglednica 1) v resnici še nekoliko nižji (2). Pašniške površine se zmanjšujejo predvsem na račun rasti gozdov. V obdobju 1971 do 1981 so se zmanjšale za več kot 21 000 ha.

Preglednica 1: Raba tal v Sloveniji.

Kategorije	1971	1981	1991
Njive	14.0	13.0	11.3
Travniki	18.6	19.0	19.6
Sadovnjaki	2.0	2.1	2.2
Vinogradi	1.0	1.0	1.0
Pašniki	12.1	10.9	8.7
Gozdovi	46.2	47.6	50.1
Ostalo	6.1	6.4	7.1
Skupaj	100.0	100.0	100.0

Med letoma 1971 in 1981 so se pašniške površine zmanjšale ali ostale enake v 43 občinah (slika 1), delež (slika 2) pa v 46 občinah, od tega v 16 občinah za več kot 10 % (največ v občinah Lenart, Maribor, Logatec in Nova Gorica), v osmih med 5 in 10 % in v 14 za manj kot 5 %, v osmih občinah pa je delež ostal enak. Delež se je povečal v 14 občinah (največ v občinah Ravne na Koroškem, Velenje, Žalec, Celje, Šentjur, Šmarje pri Jelšah, Laško,

Krško, Črnomelj, Koper, Piran itd.), ki so regionalno razmeščene predvsem v pasu med Ravnami na Koroškem in Krškimi in ob obali.

V tem obdobju so se v 24 občinah Slovenije pašniške površine zmanjšale bolj, kot je bilo to značilno za Slovenijo v povprečju. To so predvsem občine na (ob) Pohorju, občine širše Primorske in občine osrednje Dolenjske.

Leta 1971 je bil delež pašniških površin večji od povprečja Slovenije v 17 in 10 let kasneje v 13 občinah (sliki 4 in 5). To so predvsem občine na skrajnem zahodu, jugozahodu in jugovzhodu Slovenije.

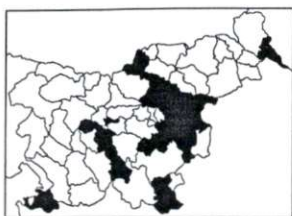
V splošnem (slika 6) ima največji delež pašniških površin občina Sežana (skoraj tretjina vseh površin) ter občine Kočevje, Tolmin, Koper in Črnomelj z dobro petino vseh površin, najmanjšega pa predvsem subpanonske občine (npr. Ljutomer, Maribor, Lendava, Murska Sobota okoli 2 %).

Postavlja se vprašanje smotrnosti zaraščanja pašnikov, predvsem tistih v višjih legah, saj se tako izgublja več stoletno delo naših prednikov, vloženo v krčenje gozdov in vztrajno ohranjanje pašnikov, prav tako pa tudi vprašanje večje ali manjše gospodarske donosnosti pašnika v primerjavi z gozdom.

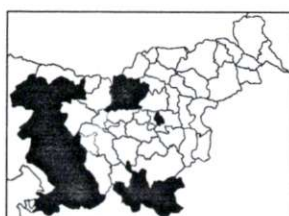
1. Kladnik, D. 1983: Računalniški izpis rabe tal za Slovenijo po katastrskih občinah in občinah. Ljubljana.

2. Statistični letopis republike Slovenije 1990. Zavod republike Slovenije za statistiko. Ljubljana 1990.

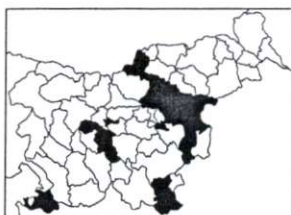
Slika 1: Občine s porastom pašniških površin med letoma 1971 in 1981.

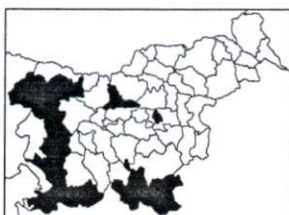
Slika 4: Občine z deležem pašnikov nad povprečjem Slovenije leta 1971.

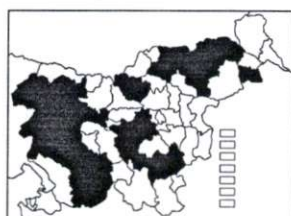
Slika 2: Občine s porastom deleža pašnikov med letoma 1971 in 1981.

Slika 5: Občine z deležem pašnikov nad povprečjem Slovenije leta 1981.

Slika 3: Občine s padcem pašniških površin nad povprečjem Slovenije med letoma 1971 in 1981.

Slika 6: Občine z deležem pašnikov pod 5 % (1), med 5 in 9 % (2), med 10 in 14 % (3), med 15 in 19 % (4) in 20 % ali več (5).

